

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпровський державний
аграрно-економічний
університет

ЛКС Центр
Видавництво ТОВ «ДКС-центр»

Ефективна економіка № 7, 2017

УДК 330.322:658.114.5

*О. Ю. Александрова,
ст. викл. (УкрДУЗТ)
Т. Г. Сухорукова,
к. е. н., доц. (УкрДУЗТ)*

ВДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМИНІСТРАЦІЇ ЗА РАХУНОК РОЗШИРЕННЯ ФУНКЦІЙ ЇЇ ПІДРОЗДІЛІВ

A. Y. Alexandrova, T.G. Suhorukova

PERFECTION OF WORK OF KHARKOV STATE ADMINISTRATION FOR ACCOUNT OF EXPANSION OF FUNCTIONS OF HER SUBDIVISIONS

*Е. Ю. Александрова,
ст. преп. (УкрГУЖТ)
Т. Г. Сухорукова,
к. э. н., доц. (УкрГУЖТ)*

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ РАБОТЫ ХАРЬКОВСКОЙ ГОСУДАРСТВЕННОЙ АДМИНИСТРАЦИИ ЗА СЧЕТ РАСШИРЕНИЯ ФУНКЦИЙ ЕЁ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ

У статті обґрунтована необхідність створення інформаційно-аналітичного центру при Департаменті з підвищення конкурентоспроможності Харківської обласної державної адміністрації. Вказано, що створення центру обумовлене загальним завданням підвищення економічної безпеки Харківського регіону. Сьогодні без сильних регіонів не може бути конкурентоздатної держави, тому необхідно зміцнювати їх економічну безпеку. Діяльність центру розширить моніторингові функції вказаного Департаменту, що підвищить об'єктивність його функціонування і дозволить в коротші терміни приймати оптимальні управлінські рішення і запобіжить настанню кризового стану.

In the article the necessity of creation of research and information center is reasonable at Department of increase of competitiveness of Kharkov regional state administration. It is indicated that creation of center is conditioned by the general task of increase of economic

security of the Kharkov region. The socio-economic features of the Kharkov area are considered. Functions over and tasks of Department of increase of competitiveness of the Kharkov area are brought. It is well-proven that today without strong regions there can not be the competitive state, it is therefore necessary to strengthen their economic security. The basic functions of research and information center are considered. Drawn conclusion, that activity of center will extend the monitoring functions of the indicated Department, that will promote objectivity of his functioning and will allow in more short spaces to accept optimal administrative decisions, and will prevent the offensive of crisis position.

В статтє обоснована необходимость создания информационно-аналитического центра при Департаменте повышения конкурентоспособности Харьковской областной государственной администрации. Указано, что создание центра обусловлено общей задачей повышения экономической безопасности Харьковского региона. Сегодня без сильных регионов не может быть конкурентоспособного государства, поэтому необходимо укреплять их экономическую безопасность. Деятельность центра расширит мониторинговые функции указанного Департамента, что повысит объективность его функционирования и позволит в более короткие сроки принимать оптимальные управленческие решения и предотвратит наступление кризисного положения.

Ключові слова: *економічна безпека регіону, пріоритетні напрями розвитку регіону, соціально-економічні особливості Харківської області, інформаційно-аналітичний центр і його функції, департамент підвищення конкурентоспроможності Харківської області.*

Keywords: *economic security of region, priority directions of development of region, socio-economic features of the Kharkov area, research and information center and his functions, department of increase of competitiveness of the Kharkov area.*

Ключевые слова: *экономическая безопасность региона, приоритетные направления развития региона, социально-экономические особенности Харьковской области, информационно-аналитический центр и его функции, департамент повышения конкурентоспособности Харьковской области.*

Актуальність. В умовах низької дієздатності центральних органів влади, регіональна влада прагне знайти нові нестандартні підходи в організації своєї роботи. Основна мета подібних рішень зводиться до стабілізації кризової ситуації і забезпечення поступового стабільного зростання. Без сильних регіонів не може бути конкурентоздатної держави.

Напрями, форми та прийоми організаційної роботи місцевих органів влади визначаються пріоритетними напрямками соціально-економічного розвитку. Так, у Стратегії розвитку Харківської області до 2020 року сказано, що стратегічними пріоритетами розвитку області є:

- 1) конкурентоспроможність економіки та зростання ВРП;
- 2) зменшення територіальних диспропорцій у якості життя та поліцентричний розвиток;
- 3) ефективне управління місцевим розвитком [1].

Тому ефективність роботи місцевих органів влади буде визначатися ступенем та якістю досягнення завдань, що були поставлені загальної Стратегією розвитку Харківської області.

Аналіз досліджень. Невирішені питання. Стабільне положення будь якого регіону держави неможливе без високого рівня його економічної безпеки. Виходячи з того, що цей напрям наукової роботи є новим й недостатньо досліджуваним, багато вчених, в першу чергу, досліджують сутність поняття «економічна безпека регіону» (ЕБР) [2, 3, 4]. Найбільш повним визначенням цього поняття слід прийняти наступне: економічна безпека регіону - це можливість і здатність економіки регіону поетапно покращувати якість життя населення на рівні загальноприйнятих стандартів, протистояти впливу внутрішніх і зовнішніх загроз при оптимальних витратах усіх видів ресурсів і раціональному

використанні природних чинників, забезпечувати соціально-економічну і загальнополітичну стабільність [5]. Оразу ми бачимо, що виконання завдань Стратегії розвитку Харківщини не можливо без досягнення високого рівня економічної безпеки Харківського регіону.

З іншого боку, економічна безпека - це лакмусовий папір, який відбиває ефективність роботи місцевих органів влади. Доречно буде нагадати, що органи місцевої державної влади забезпечують практичну реалізацію і впровадження державних програм, направлених на забезпечення економічної безпеки; розробляють і здійснюють у межах своїх повноважень заходи по дотриманню безпеки [6].

Часто вчені досліджують не проблему економічної безпеки регіонів, а її передумови. В першу чергу йдеться про державну регіональну політику, яка ґрунтується на традиційних регіональних відмінностях. Державна регіональна політика "повинна стати однією з основних політик держави, особливо такої великої, як Україна, із її масштабними і дуже різноманітними регіонами" [7].

Сучасні науковці впевнені, що державна регіональна політика (ДРП) являється складовою внутрішньої політики держави, спрямованої на посилення конкурентоспроможності економіки країни і її регіонів, підвищення рівня добробуту населення і сприяння інтегрованості її простору. На відміну від галузевих політик, вона, передусім, повинна орієнтуватися на просторовий ефект певних політичних дій і заходів, програм і бюджетів, служити певним фільтром, через який окремі види політики спрямовуються на конкретні території для досягнення оптимального (позитивного) ефекту і компліментарності заходів.

ДРП - це політика синергії, що забезпечує, при правильному плануванні і реалізації, ефект набагато більший, ніж від суми окремих заходів галузевих політик [8]. Акцентування уваги на ДРП пов'язано з тим, що з одного боку забезпечення ЕБР не можливо без участі держави, а з другого – практичні заходи щодо забезпечення ЕБР не повинні суперечити загальної державної політики з забезпечення економічної безпеки.

Не можна не вказати і на такі важливі дослідження розвитку регіонів, як актуалізація поліцентричної моделі розвитку, яка властива для країн Європи. Поліцентризм в ЄС став основоположним у територіальному плануванні на всіх рівнях – від загальноєвропейського до міського. Суть європейської політики полягає не в прямому субсидуванні регіонів, що відстають, та ігноруванні найбільш успішних регіонів, а в тому, щоб оцінити, використати та взаємно підсилити різні конкурентні переваги кожного з них. Всі регіони мають рівні можливості, аби знайти свою конкурентну нішу на європейському і міжнародному ринках [9]. В Україні необхідно більш активно використовувати переваги поліцентричної моделі розвитку. Конкретні заходи поліцентризму, безумовно, будуть сприяти укріпленню економічної безпеки регіонів. Крім того, поліцентрична модель поширює спектр організаційних інструментів міських адміністрацій, що також сприяє розвитку регіонів.

Зміцнення позицій окремих регіонів нерозривно пов'язане з проблемами глобалізації. У сучасних умовах не лише великі міста, але і середні міста мають можливість розвивати свою спеціалізацію і зміцнювати своє положення в глобальних і міжрегіональних зв'язках. Багато учених розглядають глобалізм і регіоналізм, як протилежні поняття. Але навіть в умовах глобалізації, що посилюється, необхідно зберегти регіональні особливості і сприяти задоволенню соціально-економічних, моральних і культурних інтересів регіонів.

Регіоналізм виявляється через різноманітні форми соціокультурної і політичної само ідентифікації територіальних спільнот, в їх прагненні реалізувати інтереси свого і сусідніх регіонів через консолідацію потенціалу й зусиль. Регіоналізм виступає проти уніфікації й необґрунтованих центристських тенденцій в розвитку сучасного соціуму. В той же час абсолютизація регіоналізації може привести до сепаратизму та втрати цілісності державного утворення [10].

Таким чином, проведений аналіз теоретичних підходів по досліджуваній темі показує низький рівень вивченості питання практичного регулювання економічної безпеки конкретного регіону через вдосконалення роботи виконавчих органів влади регіону. У сучасних умовах недостатньо ефективно використовується інструментарій обласних адміністрацій, який дозволяв би результативно використати зовнішні і внутрішні чинники розвитку регіонів з метою підвищення його економічної безпеки та конкурентоздатності.

Метою статті є розробка конкретних пропозицій по вдосконаленню роботи ХОДА в процесі зміцнення економічної безпеки Харківської області.

Основної матеріал. Сьогодні Харківщина є єдиним з індустріальних регіонів України, якому вдалося змінити свій тип економіки згідно європейських тенденцій. Це підтверджується змінами в структурі валового регіонального продукту. Промисловість зберігає позиції одного з основних роботодавців. Разом з тим, сформувався динамічний ринок послуг, істотно посилені сервісні функції обласного центру. Стрімкого розвитку зазнали не лише торгівля, а й складні послуги, передусім ІТ, інжиніринг, архітектурне проектування тощо, які набули ознак нових сфер спеціалізації області [1].

Перш ніж, розробляти конкретні пропозиції по вдосконаленню організаційної структури ХОДА необхідно позначити соціально-економічні особливості Харківської області. До основних соціально-економічних особливостей (характеристик) Харківської області можна віднести наступні моменти:

- 1) питома вага території складає 5,2 % від території України;

- 2) питома вага населення - 6,8 % від населення України;
- 3) питома вага ВВП - 6,3 % від ВВП України;
- 4) висока щільність населення (87,1 осіб/км², в Україні – 75,3 осіб/км²);
- 5) питома вага молодих людей в віці до 35 років у загальній чисельності населення Харкова сягає 42,5 % (2013 рік).

Це найвищий показник серед обласних центрів України та вагома конкурентна перевага регіону;

- 6) високий рівень урбанізації (78 % населення);
- 7) багатий набір власних сировинних ресурсів.

Харківська область входить до кола регіонів з найбільш високою якістю життя в Україні, має найвищий рівень демографічного потенціалу. Національне лідерство у галузі вищої освіти обумовлює міграційну привабливість регіону для молоді. Сильними сторонами Харківської області виступають високий рівень урбанізації території, міграційна привабливість для молоді, найнижчий у державі рівень демографічного навантаження дітей та пенсіонерів на осіб працездатного віку. До слабких сторін регіону відносяться різко виражена моноцентрична просторова організація та наявність значних територіальних диспропорцій у демографічній ситуації на рівні районів [11].

Вже майже чотири роки Україна поставлена перед необхідністю проведення реформи під час проведення антитерористичної операції. Враховуючи прикордонний статус Харківської області та усталену протягом багатьох десятиріч переважну орієнтацію промислового комплексу на ринок Росії, для Харківщини соціально-економічні виклики, пов'язані з бойовими діями на Донбасі, мають особливу гостроту. Область прийняла найбільшу серед регіонів України кількість тимчасово вимушених переселенців, що створює системний тиск на соціально-гуманітарну сферу і вимагає впровадження масштабних програм реінтеграції із залученням міжнародної допомоги. Підприємства регіону стикнулися з втратою ринків Донецької, Луганської областей та Криму, розривом господарських зв'язків та істотним скороченням товарообороту з Росією [1].

Перераховані особливості актуалізують питання підвищення економічної безпеки Харківської області. У загальному випадку об'єктами економічної безпеки Харківщини є: реальний сектор економіки; фінансовий сектор, включаючи бюджетно-податкову і кредитно-фінансові сфери, страхування, фінансові ринки; зовнішньоторговельний сектор; сектор домашніх господарств, споживчих ринків і торгівлі; інститути державного управління та ін.

Аналіз соціально-економічного розвитку держави свідчить, що фактично питаннями забезпечення економічної безпеки займаються усі гілки державної влади: законодавча, виконавча і судова. При цьому дуже важливе розмежування їх повноважень в області забезпечення безпеки країни і її регіонів.

Виходячи з аналізу складових економічної безпеки регіонів України можна виділити наступні напрями її забезпечення: вдосконалення правової бази; розробка і реалізація довгострокових програм розвитку регіональної економіки; збереження ресурсного потенціалу, відновлення і розвиток виробничого потенціалу регіону; розвиток самостійної бюджетно-фінансової політики регіонів; підготовка кваліфікованих кадрів адміністративного менеджменту.

Практичні дії органів влади щодо забезпечення економічної безпеки спрямовуються на:

- проведення економічної політики всіх суб'єктів господарювання в контексті державної стратегії економічної безпеки Харківського регіону;
- індикацію та моніторинг факторів, які впливатимуть на соціально-економічний розвиток у поточному періоді та у перспективі;
- участь на паритетних засадах регіонів у реалізації державних програм розвитку регіонів та розміщенні державних замовлень.

Досягнення мети підвищення економічної безпеки регіону потребує деяких змін у організаційній структурі ХОДА.

На сучасному етапі деякі питання забезпечення економічної безпеки Харківської області вирішує департамент з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації. Задачі Департаменту, які у більшому ступеню відповідають предмету дослідження статті, полягають в його участі у:

- сприянні проведенню економічних реформ в Україні;
- реалізації у Харківській області державної політики з питань підвищення конкурентоспроможності України;
- проведенні державної інвестиційної політики на території регіону;
- забезпеченні в межах своїх повноважень захисту економічних прав і законних інтересів вітчизняних та іноземних інвесторів на території регіону;
- сприянні підтримці позитивного міжнародного іміджу України та Харківської області;
- сприянні діяльності у сфері надання адміністративних послуг на території Харківської області;
- сприянні розвитку конкурентоспроможного ринку фінансових послуг у Харківській області;
- сприянні залучення міжнародної технічної допомоги та координації діяльності, пов'язаної із залученням такої допомоги.

Крім того слід підкреслити наступні функції, які виконує Департамент:

- здійснює державний контроль за дотриманням підприємствами, установами та організаціями правил, норм, стандартів у межах визначених повноважень;
- аналізує стан та тенденції соціально-економічного розвитку в сфері підвищення конкурентоспроможності регіону та вживає заходів щодо усунення недоліків;
- бере участь у підготовці пропозицій до проектів програм соціально-економічного та культурного розвитку Харківської області;
- вносить пропозиції до проекту обласного бюджету;
- забезпечує ефективне і цільове використання відповідних бюджетних коштів;
- бере участь у підготовці заходів щодо регіонального розвитку;
- розробляє проекти розпоряджень голови обласної державної адміністрації, у визначених законом випадках - проекти нормативно-правових актів з питань підвищення конкурентоспроможності регіону;
- готує самостійно або разом з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації інформаційні та аналітичні матеріали для подання голові обласної державної адміністрації;
- забезпечує здійснення заходів щодо запобігання і протидії корупції;
- забезпечує доступ до публічної інформації, розпорядником якої є Департамент;
- контролює діяльність органів місцевого самоврядування та надає методичну допомогу з питань здійснення наданих їм законом повноважень органів виконавчої влади у сфері підвищення конкурентоспроможності регіону. Надає консультативно-методичну допомогу районним державним адміністраціям та суб'єктам господарської діяльності з питань підвищення конкурентоспроможності регіону, а також інформацію про пропозиції іноземних підприємств щодо співробітництва та сприяє популяризації пропозицій вітчизняних підприємств за межами області;
- подає щороку до Міністерства економічного розвитку і торгівлі України пропозиції до програм міжнародної технічної допомоги згідно з напрямами, визначеними Програмою діяльності Кабінету Міністрів України, відповідними регіональними та галузевими пріоритетами;
- вживає заходів з питань підвищення конкурентоспроможності регіону, а саме:
  - 1) готує щорічні доповіді з оцінки конкурентоспроможності Харківської області та інших регіонів України;
  - 2) аналізує проблеми, пов'язані з підвищенням конкурентних переваг регіону, та розробляє пропозиції щодо їх вирішення;
  - 3) складає разом з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації зведену програму реформування секторів економіки регіону, що спрямована на підвищення його конкурентоспроможності, створення сприятливого інвестиційного та підприємницького клімату;
  - 4) бере участь спільно з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації у розробленні стратегії розвитку регіону;
  - 5) розробляє регіональні цільові програми, які спрямовані на підвищення конкурентоспроможності регіону, та погоджує їх у встановленому порядку;
  - 6) розробляє національні та регіональні інвестиційні проекти з різних секторів економіки регіону, що спрямовані на підвищення його конкурентоспроможності, та погоджує їх у встановленому порядку;
  - 7) проводить моніторинг і супроводжує реалізацію затверджених державних та регіональних цільових програм, національних та регіональних інвестиційних проектів, які здійснюються на території області;
  - 8) сприяє залученню інвестицій в економіку області;
  - 9) готує спільно з іншими структурними підрозділами обласної державної адміністрації звіт про ефективність реалізації державних і регіональних програм, національних та регіональних інвестиційних проектів, які здійснюються на території області;
  - 10) розробляє і супроводжує регіональні інформаційні ресурси щодо конкурентоспроможності регіону;
  - 11) розробляє та розповсюджує інформаційні матеріали, які спрямовані на презентацію інвестиційного потенціалу регіону, його конкурентних переваг;
  - 12) співпрацює з іноземними та вітчизняними інвесторами з питань реалізації інвестиційних проектів, у тому числі через «єдине інвестиційне вікно»;
  - 13) розробляє пропозиції щодо вдосконалення системи підготовки кадрів з питань підвищення конкурентоспроможності регіону;
  - 14) сприяє, у межах компетенції, розробленню національних та регіональних інвестиційних проектів з різних секторів економіки регіону, що спрямовані на підвищення його конкурентоспроможності, та погоджує їх у встановленому порядку;
  - 15) сприяє організації проведення міжнародних економічних форумів та інших заходів презентаційно-комунікаційного характеру [12].

На нашу думку, функції департаменту слід розширити за рахунок функцій щодо оцінки та забезпечення економічної безпеки Харківського регіону. Оскільки економічна безпека регіону є досить динамічною характеристикою, постійно виникає проблема недоліку об'єктивної (достовірної) інформації. Тому необхідно створити інформаційно-аналітичний центр ХОДА (ІАЦ). Цей центр буде підпорядковуватися Департаменту з підвищення конкурентоспроможності та економічної безпеки Харківської області.

Основною метою створення цього центру є підвищення ефективності збору, обробки і розподілу даних про стан різних об'єктів на території регіону в інтересах інформаційної підтримки органів регіональної влади і місцевого самоврядування при рішенні завдань управління соціально-економічними процесами, у тому числі завдань забезпечення економічної безпеки Харківського регіону.

Основною функцією цього центру буде здійснення ефективного моніторингу показників економічної безпеки Харківського регіону.

Економічний моніторинг - це система спостереження та контролю за станом антропогенних (економічних) комплексів з метою забезпечення раціонального використання економічних ресурсів, запобігання виникненню кризових і передкризових ситуацій [13]. У контексті теми статті моніторинг - це інформаційно-аналітична система спостережень за динамікою показників економічної безпеки регіону та країни.

Головними функціями моніторингу економічної безпеки Харківського регіону є наступні:

- визначення тенденцій і ступеню розвитку показників економічної безпеки Харківського регіону як в динамічному вимірі, так і по відношенню до порогових значень;
- відстеження ходу реалізації завдань, визначених системою планових показників і нормативів;
- оцінка відхилень фактичних значень показників економічної безпеки Харківського регіону від запланованих;
- діагностування стану складових (енергетичної, фінансової, інвестиційної та ін.) економічної системи за масштабами змін їх функціонування;
- коригування (у випадку необхідності) окремих цілей і показників з огляду на зміни зовнішнього середовища та кон'юнктури ринку [14],

На особливу увагу з точки зору забезпечення належного рівня економічної безпеки Харківського регіону та проведення її моніторингу заслуговує Кредитна угода між Україною і ЄС "Україна: система моніторингу" [15], в останньому розділі якої дається перелік показників, в яких виявляє зацікавленість Комісія Європейського Співтовариства. Так, моніторинг макроекономічного і фінансового розвитку і політики передбачає фіксацію наступних показників: індикатор цін (щомісячно); валютний курс (щотижнево); ВВП (щоквартально); інвестиції (щоквартально); зайнятість та безробіття (щоквартально); показники бюджетної політики; показники монетарної політики (щомісячно); звіт про реструктуризацію та приватизацію в агропромисловому секторі; кількість неплатоспроможностей і банкрутств; зовнішня торгівля (щомісячно); платіжний баланс (щоквартально); звіт про виконання та вирішення будь-яких нових прострочених заборгованостей.

Моніторинг структурної політики: перелік товарів, на які поширюються адміністративні та відповідні ціни; перелік товарів, на які поширюється квотування експорту та ліцензування; звіт про проведення малої приватизації; кількість приватизованих об'єктів такої приватизації; звіт про приватизацію великих та середніх підприємств; детальний список по районах та секторах приватизованих середніх та великих підприємств; звіт про розвиток земельної реформи.

Створення центру моніторингу рівня економічної безпеки Харківського регіону має особливе значення для Харківської області, оскільки просторова організація області має низку недоліків, а саме:

- різка моноцентричність системи розселення. В Харкові сконцентровано 53,5 % населення області;
- ексцентричне розташування обласного центру. Місто Харків істотно зміщено на північ відносно геометричного центру регіону. Це позбавляє пояс периферійних районів власних ресурсів розвитку та веде до поступової деградації віддалених від Харкова територій [16].

Висновки. Таким чином, для підвищення економічної безпеки Харківської області доцільно створити інформаційно-аналітичний центр при Департаменті ХОДА. Діяльність центру розширить моніторингові функції Департаменту, що підвищить об'єктивність його функціонування і дозволить в коротші терміни приймати оптимальні управлінські рішення і запобіжить настанню кризового стану.

Ще раз слід підкреслити, що метою підвищення ефективності територіального управління економічною безпекою є створення сприятливих умов для забезпечення ефективного розвитку економіки Харківського регіону як єдиного цілого, що передбачає:

- участь у вирішенні загальнодержавних завдань з врахуванням місця регіону в державному поділі праці і специфічних інтересів кожного регіону;
- ефективний внутрішньо регіональний поділ праці, спеціалізацію і кооперування, ефективну сумісну діяльність підприємств в регіоні;
- створення сприятливих умов для розміщення і ефективного функціонування виробничих об'єктів;
- раціональне використання територіального виробничого, науково-технічного і ресурсного потенціалу;

- ефективний розвиток регіональних виробничо-господарських комплексів;
- управління господарством місцевого призначення, координування випуску продукції і надання послуг внутрішньо регіонального споживання [11].

При цьому треба вирішити соціальні задачі, а саме: задоволення потреб населення у праці і забезпеченість ефективного використання трудового потенціалу регіону, гарантування оплати праці на достатньому рівні, забезпечення ефективного розвитку соціальної інфраструктури, задоволення потреб населення продуктами харчування, товарами та послугами; підтримка сприятливого для життя, праці і рекреації екологічного середовища.

Література.

1. Стратегія розвитку Харківської області на період до 2020 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/431/43045/files/new-563_SRR2020.pdf
2. Быков В.П., Дембовская О.А. Экономическая безопасность регионов и преодоление угроз в современных условиях [Электронный ресурс].- Режим доступа: http://science-bsea.narod.ru/2006/ekonom_2006/bykov_ekonom.htm
3. Предборский В.А. Экономічна безпека держави: Монографія. – К.: Кондор, 2005. – 391 с.
4. Калинина Н.М. Экономическая безопасность региона: сущность, угрозы и меры обеспечения. - Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/ekonomicheskaya-bezopasnost-regiona-suschnost-ugrozy-i-mery-obespecheniya>
5. Еделев А. А. Стратегическая стабильность и экономическая безопасность субъектов Российской Федерации: Монография. – М.: Акад. Экономической безопасности МВД России, 2007. – 116 с.
6. Дикань В. Л. Экономічна безпека підприємства: навч. посібник / В. Л. Дикань, І. В. Воловельская, О. В. Маковоз. – Харків: УкрДАЗТ, 2011. – 266 с.
7. Дикань В.Л. Забезпечення конкурентоспроможності підприємств: підручник / В. Л. Дикань, Ю. Т. Боровик, О. М. Полякова та ін. – Харків: УкрДАЗТ, 2012. – 415 с.
8. Мельник А., Адамик В. Региональная политика ЕС и Украины в условиях углубления противоречий глобализации // Журнал Европейской экономики. – 2013. – Том 12 (№1). – С. 63 – 84.
9. Колосов В.А., Мироненко Н.С. Геополитика и политическая география: учебник для вузов. - М.: Наука, 2001. – 479 с.
10. Фурса О.О. Глобалізм та регіоналізм в сучасному соціальному просторі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_34_22.pdf.
11. Дикань В.Л. Перспективы развития Украины в глобальной экономической системе // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. - № 34. – С.141-147.
12. Положення про департамент з підвищення конкурентоспроможності регіону Харківської обласної державної адміністрації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://old.kharkivoda.gov.ua/ru/article/view/id/1015/>
13. Удалых О.О. Управление инвестиционной деятельностью предприятия [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ru/chapter-1323/>
14. Биченко Л.А. Регулювання соціально-економічного розвитку регіону з урахуванням впливу агломераційних процесів: автореферат дис. [Электронный ресурс]. - Режим доступу: http://radaecon.kname.edu.ua/images/Dis/Dis_Bychenko-1.pdf
15. Экономічна безпека України: сутність і напрямки забезпечення / В. Т. Шлемко, І. Ф. Бінько: Монографія. - К.: НІСД, 1997. - 144 с.
16. Дронова О.Л. Геоурбаністика: навч. посібник. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2014. – 419 с.

References.

1. The strategy of development of the Kharkiv region for the period up to 2020, [Online], available at: http://kharkivoda.gov.ua/content/documents/431/43045/files/new-563_SRR2020.pdf
2. Bykov, V.P. and Dembovskaja, O.A. "Economic security of regions and overcoming of threats in modern conditions", [Online], available at: http://science-bsea.narod.ru/2006/ekonom_2006/bykov_ekonom.htm
3. Predbors'kij, V.A. (2005), *Ekonomichna bezpeka derzhavi* [Economic security of the state], Kondor, Kyiv, Ukraine, p. 391.
4. Kalinina, N.M. "Economic security of the region: the essence, threats and security measures", [Online], available at: <http://cyberleninka.ru/article/n/ekonomicheskaya-bezopasnost-regiona-suschnost-ugrozy-i-mery-obespecheniya>
5. Edelev, A. A. (2007), *Strategicheskaja stabil'nost' i jekonomicheskaja bezopasnost' sub'ektov Rossijskoj Federacii* [Strategic stability and economic security of the subjects of the Russian Federation], Akad. Jekonomicheskoy bezopasnosti MVD Rossii, Moscow, Russia, p. 116.

6. Dykan, V. L. Volovelskaia, I. V. and Makovoz, O. V. (2011), *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva* [Economic security of the enterprise], UkrDAZT, Kharkiv, Ukraine, p. 266.
7. Dykan, V.L. Borovyk, Yu. T. Poliakova, O. M. and others (2012), *Zabezpechennia konkurentospromozhnosti pidpriemstv* [Ensuring the competitiveness of enterprises], UkrDAZT, Kharkiv, Ukraine, p. 415.
8. Mel'nik, A. and Adamik, V. (2013), "Regional policy of the EU and Ukraine in the context of deepening the contradictions of globalization", *Zhurnal Evropejskoj jekonomiki*, vol. 12 (№1), pp. 63 – 84.
9. Kolosov, V.A. and Mironenko, N.S. (2001), *Geopolitika i politicheskaja geografiya* [Geopolitics and political geography], Nauka, Moscow, Russia, p. 479.
10. Fursa, O.O. "Globalism and regionalism in the modern social space", [Online], available at: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_34_22.pdf.
11. Dikan', V.L. (2011), "Prospects for the development of Ukraine in the global economic system", *Visnik ekonomiki transportu i promislovosti*, vol. 34, pp.141-147.
12. Regulation on the department for improving the competitiveness of the region of the Kharkiv Regional State Administration, [Online], available at: <http://old.kharkivoda.gov.ua/ru/article/view/id/1015/>
13. Udalyh, O.O. "Management of the enterprise's investment activity", [Online], available at: <http://readbookz.com/pbooks/book-28/ru/chapter-1323/>
14. Bychenko, L.A. "Regulation of socio-economic development of the region taking into account the influence of agglomeration processes", Ph.D. Thesis, [Online], available at: http://radaecon.kname.edu.ua/images/Dis/Dis_Bychenko-1.pdf
15. Shlenko, V. T. and Binko, I. F. (1997), *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: sutnist i napriamky zabezpechennia* [Economic Security of Ukraine: the essence and areas of support], NISD, Kyiv, Ukraine, p. 144.
16. Dronova, O.L. (2014), *Heourbanistyka* [Geourbanism], Vydavnycho-polihrafichnyi tsentr «Kyivskiy universytet», Kyiv, Ukraine, p. 419.

Стаття надійшла до редакції 20.07.2017 р.

ТОВ "ДКС Центр"

Вгору.